Aurskog-Høland kommune
Postmottak@ahk.no

Kopi til:
Akershus fylkeskommune
Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen
FNF Akershus' tilsluttede organisasjoner

Oslo, 14. november 2018

Dette brevet sendes på vegne av følgende organisasjoner med i Forum for natur og friluftsliv (FNF) Akershus: *Den Norske Turistforening Oslo og Omegn, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Akershus og Oslo Orienteringskrets, Norges Jeger- og Fiskerforbund – Akershus, og Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus.*

FNF er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjoner på fylkesnivå. I Akershus representerer forumet over 200 000 medlemskap.

Brev til Aurskog-Høland kommune angående

Vindkraftverk i Setskog

FNF Akershus ønsker med dette brevet å informere Aurskog-Høland kommune om de negative konsekvensene et vindkraftverk kan ha for interesser relatert til natur og friluftsliv. På bakgrunn av dette håper vi kommunen vil vurdere om behovet for vindkraft er stort nok til å rettferdiggjøre store, irreversible naturinngrep i kommunen.

Kort om hva FNF Akershus er opptatt av og hvorfor
Forum for natur og friluftsliv (FNF) Akershus er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjoner i Akershus og har som hovedformål å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i fylket. I vår tid dør arter ut tusen ganger raskere enn normalt. Den største trusselen er arealendringer. FNF Akershus er opptatt av å motvirke tap av biologisk mangfold, sikre leveområder og spredningskorridorer og sørge for at vi ivaretar økosystemtjenester. Inaktivitet og psykiske plager er dagens største folkesykdommer. Opphold og fysisk aktivitet i naturen gir bedre folkehelse, både fysisk og mentalt. FNF Akershus er opptatt av tilgang til naturområder og god tilrettelegging for friluftsliv - som er et viktig lavterskeltilbud som kan brukes av alle, uansett alder og ferdigheter. FNF Akershus er også opptatt av en kunnskapsbasert og åpen forvaltning slik at beslutningstakere sørger for en bærekraftig utvikling på best mulig grunnlag.

c/o Oslo og Omland Friluftsråd, Storgata 28A, 0184 Oslo
akershus@fnf-nett.no / 45 16 68 79
www.fnf-nett.no/akershus
Org. nr.: 918940359

Generelt angående vindkraft

Elektrisk kraft fra vindkraft er fornybar energi. Fornybar energi sammen med energieffektivisering og energisparing er viktige elementer i arbeidet med å redusere klimautslippene. Til tross for produksjon av ren og fornybar energi er ikke vindkraft alltid miljøvennlig. Om kraftproduksjonen er miljøvennlig avhenger av om den går ut over andre miljømål. Vindkraftverk er store, arealkrevende, tekniske anlegg som kan komme i konflikt med nasjonale miljømål og ha negativ virkning på andre viktige miljø- og samfunnsverdier. Eksempelvis kommer kraftutbygging stadig i konflikt med biologisk mangfold, villmarkspreget natur, friluftsliv og natur- og kulturbasert reiseliv.

Vindkraftutbyggingens negative konsekvenser

Utbygging av vindkraft innebærer store naturinngrep gjennom vindindustriområder med tilhørende infrastruktur som veier, kabelgrøfter, kraftlinjer, masseuttaksområde, sikkerhetssoner m.m. Landskapet utsettes for omfattende endring. I tillegg kommer støyen. Konsekvensene blir ekstra store når vindkraftanlegg plasseres i og nær viktige natur- og/eller friluftslivsområder.

Irreversible arealinngrep. Etablering av et vindkraftverk med veier og annen infrastruktur, kabeltrasé, nett-trasé osv. er ekstremt arealkrevende. Området blir båndlagt i 20-30 år (en eventuell konsesjon sin levetid), kanskje lenger. Denne typen anlegg kan ikke enkelt settes opp og tas ned igjen, og det er ingen norske vindkraftanlegg per i dag som er tilbakeført til opprinnelig tilstand. Planområdet i Setskog er i dag regulert til LNF og består av store sammenhengende skogsområder.

Truer naturmangfold. For å ivareta naturmangfold er det avgjørende at det ivaretas urørte, større naturområder med en kjerne av intakt natur upåvirket av kanteffekter mot bebyggelse/samferdsel, uten nevneverdig påvirkning av fremmede arter (spredning fra hager, anleggsvirksomhet o.l.). I tillegg er det nødvendig med et nett av mindre naturområder med forbindelseslinjer slik at arter har mulighet for spredning i landskapet. Arealinngrepene fører til ødelagt natur, fragmentering og segmentering av habitat og økosystemer. Selve vindturbinene medfører økt dødelighet for fugl, flaggermus osv. I tillegg til fragmentering kan også støyen fra anlegget påvirke naturmangfoldet negativt, f.eks. ved å skremme vekk vilt og fugl fra foretrukne leveområder. Planarealet inneholder også flere myrområder. Myr er levested til utrydningstrua og andre viktige arter, utgjør store karbonlagre og er en naturlig flomdemper fordi myrene holder på vann. De siste årene har det også blitt økt fokus på ivaretakelse av denne naturtypen som et klimatiltak[1]. Eksempelvis kan karbon tilsvarende 300.000 tonn CO_2 være lagret i torva på bare én km^2 myr[2]. Utbygging eller tørrlegging av myr fører derfor til store utslipp av klimagasser.

Forringelse av friluftslivsområder. Vindkraftanlegg planlegges ofte i inngrepsfrie naturområder (INON) eller villmarkspregede områder. Disse områdene er ofte verdifulle for befolkningen nettopp pga. det villmarkspregete, uten støy, bebyggelse og anlegg. Etablering av vindkraftverk gjør at området ikke lenger kan brukes som natur- og friluftsområde på samme måte som før. Dette skyldes selvsagt den fragmenterte og ødelagte naturen, men også støy fra turbinene, skyggekast (skyggekast: rotorbladenes brytning av lyset -> flakkende lys) og faren for iskast. Det blir stadig brukt argumenter om at det blir flotte turveier o.l. i vindkraftanleggene. Det finnes allerede over 100 000 km med turveier i Norge. FNF har erfaring med at det fort blir lagt restriksjoner på både ferdsel og jakt.

---

[1] Regjeringen, Miljødirektoratet, Representantforslag fra Venstre, Sabima
[2] https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Representantforslag/2014-2015/dok8-201415-078/?lvl=0

c/o Oslo og Omland Friluftsråd, Storgata 28A, 0184 Oslo
akershus@fnf-nett.no / 45 16 68 79
www.fnf-nett.no/akershus
Org. nr.: 918940359

Ferdselsforbudene kommer også raskt ved fare for iskast. Opplevelsesverdiene i et slikt område blir fullstendig ødelagt ved en vindkraftutbygging. Opplevelsesverdien ved å ferdes i slik villmarkspreget natur oppgis som noe av det viktigste ved utøvelse av friluftsliv. Regional- og lokallag i samarbeidsnettverket vårt forteller at Setskog-området er mye brukt i dag til jakt, fiske, orientering, turgåing med mer. Mange ser også på friluftsliv, landskap og naturen som et viktig kriterium ved valg av bosted.

Forringelse av landskap. Vindkraftanlegg påvirker landskapet over store områder, og vindturbiner kan ofte ses på svært lang avstand. Utsprenginger, veier og annen infrastruktur vil føre til en total endring av landskapet som ikke kan reverseres. Ett anlegg kan påvirke flere kommuner, både direkte og indirekte. For eksempel kan brukere av kommunens naturområder ofte bo i nabokommuner eller andre steder enda lenger unna.

Ødeleggende for lokalsamfunnet. FNF har erfaring med at slike lokale kraftutbyggingssaker kan være svært ødeleggende for lokalsamfunnet. Slike prosjekter kan tvinge lokalsamfunnet gjennom en opprivende og potensielt ødeleggende prosess. Setskog er et lite sted og derfor svært sårbart når naboer blir satt opp mot naboer. Gjennom en rekke medieoppslag i Indre Akershus Blad og Romerikes Blad ser man allerede tendenser til dette.

Konflikt med andre målsettinger. Naturinngrep gjennom veier og industrianlegg kan i mange tilfeller også komme i konflikt med andre nasjonale målsetninger, f.eks.

- oppfølging av vannforskriften[3]
- satsing på friluftsliv og folkehelse[4]
- unngå drenering av myrer og bevaring av annen verdifull «klima-natur»[5, 6]
- stanse tapet av arter[6]

Se *vedlegg 1* for bilder av inngrep og *vedlegg 2* for mer utdypende informasjon angående negative konsekvenser i forbindelse med utbygging av vindkraftverk hentet fra FNF Rogaland.

Utbytte av den fornybare energien vs. belastningen som påføres

Er det behov for vindkraften? Det er bred enighet om at globale og nasjonale utslipp må ned, og bruken av fossil energi må fases ut og erstattes med fornybar energi. Norge produserer mer kraft enn landet forbruker, og mesteparten av kraften selges til utlandet. Men hvor mye vil norsk vindkraft egentlig bidra til å redusere nasjonale og globale klimautslipp? Er det egentlig behov for et mindre vindkraftverk i Setskog i Aurskog-Høland sett i et klimaperspektiv?

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) jobber først nå, etter årevis med utbygginger, med kunnskapsgrunnlaget rundt klimaeffektene ved vindkraft på land[7]. Om det blir en egen rapport er usikkert, men arbeides gjennomføres uansett parallelt med Nasjonal rammeplan for vindkraft og skal

[3] http://www.miljostatus.no/tema/ferskvann/vannforvaltning/
[4] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20152016/id2479100/
[5] http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M644/M644.pdf
[6] For eksempel: https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/stortingsmelding-natur-for-livet/id2468165/
[7] Pers. medd. Erlend Bjerkestrand (NVE) og https://www.nve.no/nasjonal-ramme-for-vindkraft-pa-land/kunnskapsgrunnlag/

c/o Oslo og Omland Friluftsråd, Storgata 28A, 0184 Oslo
akershus@fnf-nett.no / 45 16 68 79
www.fnf-nett.no/akershus
Org. nr.: 918940359

derfor ferdigstilles innen 1. april 2019. At en slik rapport ikke utarbeides før nå understreker at det er og har vært et manglende kunnskapsgrunnlag rundt vindkraftens faktiske effekt på klima.

Det er i tillegg flere andre muligheter for å redusere klimagassutslipp og forbruke mindre energi. Ytterligere kraftproduksjon kan skaffes uten å forbruke viktige naturverdier: øke fokus på energisparing, oppgradering, modernisering og effektivisering av eksisterende industri og eksisterende kraftverk der naturinngrepene allerede er gjort. Er nedbygging og beslag av verdifulle areal og fragmentering av landskapet fremtidsrettet når det faktisk finnes mer bærekraftige løsninger? Energi er en begrenset ressurs, men det er natur også.

Setskog er ikke med i NVE sin nasjonale plan for vindkraft på land. Olje- og energidepartementet har gitt NVE i oppdrag å lage Nasjonal ramme for vindkraft på land[8]. Hensikten er å styre søknadene om bygging av vindkraftanlegg, slik at de mest egnede områdene blir tatt i bruk og sårbare områder blir spart. Utbyggingen som rammeplanen legger til rette for er svært omfattende. NVE jobber med planen i disse dager, og fristen for innspill om regionale interesser i de områdene som er foreslått i rammeplanen gikk nettopp ut (20. oktober).

NVE har laget et sett med 43 områder som skal analyseres for å identifisere de mest egnede områdene for vindkraft i Norge. Områdene er valgt ut ved bruk av en bestemt metodikk som fjerner åpenbart uegnede områder og sannsynligvis uegnede områder for vindkraft, henholdsvis harde og myke eksklusjoner. Setskog (og resten av Aurskog-Høland) ligger utenfor NVE sine 43 analyseområder for vindkraftverk, da området er tatt ut som «myk eksklusjon»[9]. Basert på dette mener vi at det ikke må åpnes for å anlegge et vindkraftverk her.

Sett i lys av de negative konsekvensene en vindkraftutbygging kan ha for natur, friluftsliv og lokalsamfunn håper vi kommunen nøye vil vurdere om utbyttet av den fornybare energien veier tyngre sammenlignet med tiltakets klimabelastning på naturen (i form av drenering av myrer og fjerning av jord og vegetasjon ved sprenging, fyllinger, osv.) og tapet av naturverdiene i området.

Mer informasjon rundt natur- og friluftslivsverdier?

Lokale natur- og friluftslivsorganisasjoner sitter på en enorm kunnskap og er en viktig ressurs for å få folk i aktivitet, for å ivareta naturmangfoldet og for et godt kunnskapsgrunnlag rundt natur- og friluftslivsverdier i Aurskog-Høland kommune. Ta gjerne kontakt med FNF Akershus eller natur- og friluftslivsorganisasjonene direkte for mer informasjon om ønskelig.

Vi stiller også gjerne på et møte med administrasjon og/eller politikerne i kommunen.

Saksgang og kommunens mulighet til å påvirke

Konsesjonsprosessen

1. **NÅ** NVE: **Høring** på melding/varsel om planlegging av vindkraftverk + infomøter
   Her kan en komme med **innspill til hvilke konsekvensutredninger** som bør gjennomføres før en konsesjonssøknad kan tas under behandling av NVE. En kan også **anmode NVE om å be tiltakshaver trekke meldinga**.

[8] https://www.nve.no/nasjonal-ramme-for-vindkraft-pa-land/
[9] Se kart nederst på siden https://www.nve.no/nasjonal-ramme-for-vindkraft-pa-land/kart/

c/o Oslo og Omland Friluftsråd, Storgata 28A, 0184 Oslo
akershus@fnf-nett.no / 45 16 68 79
www.fnf-nett.no/akershus
Org. nr.: 918940359

2. NVE: Fastsetter utredningsprogram.
3. Tiltakshaver: Vurdere om de vil gå videre med prosjektet.
4. Tiltakshaver: Fremme en søknad om konsesjon, med tilhørende konsekvensutredninger.
5. NVE: **Høring** på søknad og konsekvensutredninger på høring, + nytt offentlig møte om prosjektet. Her kan vi komme med **innspill til om beslutningsgrunnlaget i saken er godt nok** og **om det bør meddeles konsesjon** til Setten vindkraftverk.
6. NVE: Treffe vedtak i saken.
7. Eventuell klage til Olje- og energidepartementet.

Uttalelse fra kommunen

NVE har siste ordet, men kommunens uttalelse tillegges vekt

Utbygging av vindkraft behandles etter energiloven, og i tråd med plan- og bygningslovens krav til konsekvensutredning. NVE er avgjørende myndighet og kan gi konsesjon selv om kommunen er negativ til tiltaket. Men av erfaring tillegges kommunens innstilling vekt i behandling av en eventuell konsesjonssøknad.

Ansatte i FNF-systemet har lang erfaring med vindkraftverk på land. Vi vil derfor anbefale kommunen å inkludere krav angående følgende i sitt innspill til melding og utredningsprogram:

- **Visualisering av naturinngrep der veier og annen infrastruktur skal gå.**
  Erfaringsmessig pleier det ikke være noen krav om visualisering i utredningsprogram, og dette er sjelden med i konsesjonssøknader. Dette begrunnes av NVE med at det er vanskelig å fastslå pga. stadig utvikling av vindkraftindustrien. Det må derfor være rom for endring av veier og annen infrastruktur. I FNF-systemet har vi ofte erfart at størrelse på veier og lignende endres til betraktelig større inngrep enn det som først ble forespeilet. Det finnes nå eksempler på hvordan vindkraftverk faktisk blir bygget (med alle veiene og inngrep ellers) i skogsområder lignende området i Setskog. Tiltakshaver burde dermed ha mulighet til å legge fram eksempler på visualisering.
- **En godt demokratisk forankret prosess**
  NVE sier at folkemøter holdes i tidlig fase. Det vi opplever, som også har skjedd i Setskog, er at utbygger kontakter grunneiere først for å erverve grunn, deretter tar kontakt med kommunens politikere og til slutt holder folkemøte for innbyggere og interesseorganisasjoner. Dette er ikke en god demokratisk forankret prosess.

Upresis melding fra tiltakshaver

Melding om Setten vindkraft fra Scanergy er upresis på flere punkter. Eksempelvis gir meldinga omtrentlige detaljer rundt størrelsene på installasjonene. Tiltakshaver oppgir ikke nøyaktige tall på f.eks. høyden på vindturbinene eller diameter på bladene. Tiltakshaver sier også at det «*kan være aktuelt å bruke vindturbiner med ekstra høye tårn eller ekstra lange blad*». De oppgir kjørevegen mellom installasjonene til å være ca. 5 meter bred, uten noen videre beskrivelser av bredden på skulderlommer. I andre vindkraftanlegg med mindre turbindeler enn forespeilet for Setten vindkraftverk, ser vi eksempler på veibredder fra 7-23 meter.

Scanergy sier de har inngått avtale med «*de fleste*» grunneiere. Ifølge lokale har mer enn 50 % av grunneierne sagt nei: To av grunneierne har signert avtale og sagt ja til Scanergy. En grunneier har sagt nei, og en grunneier (den største) har en pågående tvist angående eierskap. Det er også en femte grunneier som ufrivillig har fått med grunn inn i planområdet pga. unøyaktig markering på

c/o Oslo og Omland Friluftsråd, Storgata 28A, 0184 Oslo
akershus@fnf-nett.no / 45 16 68 79
www.fnf-nett.no/akershus
Org. nr.: 918940359

kartet i meldingen. Denne ønsker heller ikke tiltaket. Videre sier Scanergy at det er ønskelig med avtaler med grunneiere for kabeltrasé og vei, men om slike avtaler er gjort vet vi ikke. Det vil si at Scanergy mangler over 50% grunnerverv.

Scanergy skriver også at området blir mer tilgjengelig for ferdsel. Som nevnt over har FNF erfaring med at det fort blir lagt restriksjoner på både ferdsel og jakt. Ut i fra denne meldingen er det svært vanskelig å se om vindkraftverket bidrar til et bedre klima eller bidrar til økt fortjeneste for næringsaktører.

Transparente prosesser, god medvirkning og godt kunnskapsgrunnlag
FNF synes det er merkelig at tiltakshaver har bedt kommunen om å gi en forhåndsuttalelse til Setten Vindkraftverk så raskt som mulig. FNF Akershus er som tidligere nevnt opptatt av åpne, transparente prosesser og at beslutninger tas basert på et godt kunnskapsgrunnlag.

Vi vil sterkt anbefale at kommunen <u>ikke</u> gir en slik forhastet forhåndsuttalelse til tiltakshaver, men heller følger prosessen i regi av NVE.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker
Fylkeskoordinator
FNF Akershus

Vedlegg:
Vedlegg 1 - bilder av inngrep
Vedlegg 2 - utdypende informasjon angående negative konsekvenser

Forum for Natur og Friluftsliv Akershus *er et samarbeidsnettverk mellom 13 natur- og friluftsorganisasjoner i Akershus: Den Norske Turistforening Oslo og Omegn, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Akershus og Oslo Orienteringskrets, Oslo og Omland Friluftsråd, Skiforeningen, Norges Jeger- og Fiskerforbund – Akershus, Oslofjordens friluftsråd, Norsk Organisasjon for Terrengsykling – Oslo og Omegn, Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus, Nesodden Kajakklubb, Østmarkas Venner, Lillomarkas Venner og Bærum Natur- og Friluftsråd.*

c/o Oslo og Omland Friluftsråd, Storgata 28A, 0184 Oslo
akershus@fnf-nett.no / 45 16 68 79
www.fnf-nett.no/akershus
Org. nr.: 918940359

Vedlegg 1

Bilder fra Bjerkreim vindkraftanlegg, Bjerkreim kommune, Rogaland.
Anlegget er på 70 vindturbiner på 190 meter. Til sammenligning er Setten vindkraftverk planlagt med inntil 10 vindturbiner på opptil 250 meter. Det vil si færre vindturbiner, men muligens større oppstillingsplasser.

Bildene er hentet fra en presentasjon holdt for FNF i oktober av Sveinulf Vågane, geofysiker med 30 års erfaring fra oljeindustrien, fra La Naturen Leve. Tillatelse for gjenbruk er innhentet.

Inngrepsbredder på et sted med rett vei

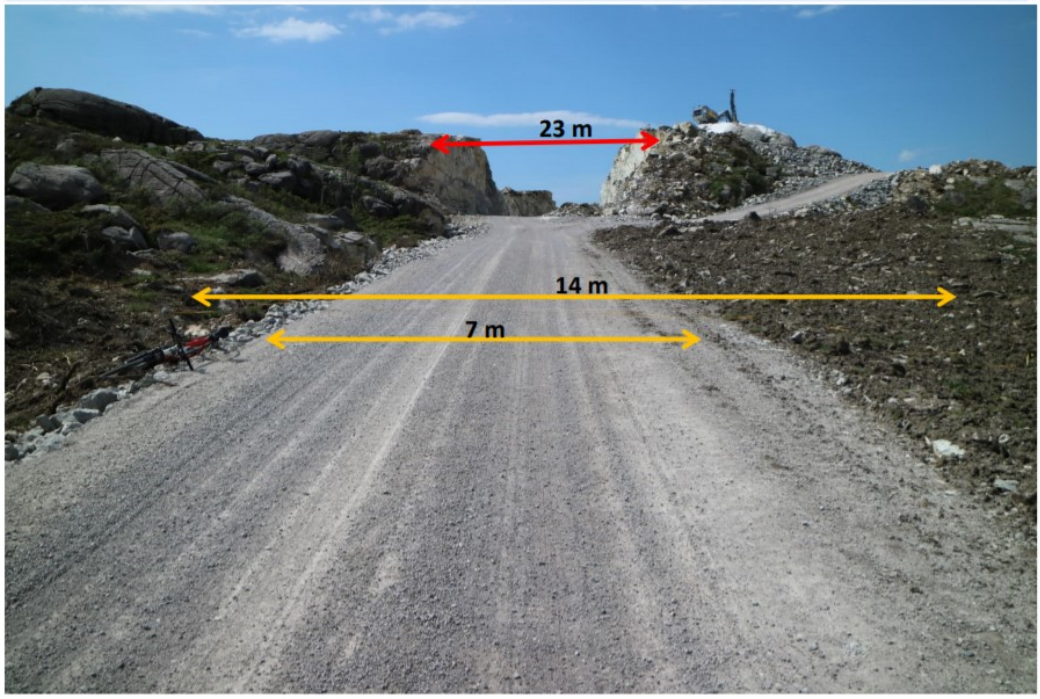

Fra Bjerkreim Vindkraftverk som er under bygging

Bilder fra to vindkraftverk i Eigersund kommune, Rogaland: Svåheia og Egersund

Svåheia med 7 turbiner og Egersund med 30 turbiner

Anlegget på Svåheia er på 7 vindturbiner på 140 meter og anlegget i Egersund er på 30 turbiner på 140 meter. Til sammenligning er Setten vindkraftverk planlagt med inntil 10 vindturbiner på opptil 250 meter.

Bildene er hentet fra en vindkraftbefaring i Rogaland 2.-3.november i regi av Den Norske Turistforening, der koordinatorene fra FNF Rogaland, FNF Agder og FNF Telemark var med. Tillatelse for gjenbruk er innhentet. Se alle bildene her.

(Foto: Camilla Moseid, FNF Agder)

Vedlegg 2

Forum for Natur og Friluftsliv
FNF Rogaland

Koordinator: Emily Halvorsen
Telefon: 468 50 786
E-post: rogaland@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no/rogaland
Gamle Jåttåvågen 67, 4020 Stavanger

Mer om konsekvenser og hva høringsparter bør bli informert om

Utbygging av vindkraftanlegg, selv forholdsvis små anlegg med få turbiner, innebærer en rekke inngrep utover den fysiske plasseringen av vindturbinene. I tillegg kommer inngrep som følge av konstruksjon av anlegg (f. eks. sprengningsarbeid, drenering, fylling), jordkabling av kraftledninger på anlegget, beslagleggelse av areal, kraftframføring i samband med nettilknytning for anlegget, nye veganlegg internt, adkomstvei til vindkraftanlegget, driftsbygninger, støy, lys, blink og beslagleggelse av luftrom.

Veianlegg – evige inngrep
Grunnet plan- og bygningslovens unntak blir veiene en del av konsesjonsbehandlingen som i praksis gir vide fullmakter. Terrenginngrepene blir dermed bare overfladisk behandlet i konsesjonsprosessen der konsekvensene ikke utredes, men nevnes bare så vidt. Det er viktig å være klar over at detaljplanleggingen etter denne, dagens praksis, derfor er en lukket prosess mellom NVE, utbygger og evt. kommunen, og at andre høringsparter ikke har anledning til å påvirke planleggingen av f.eks. veier og andre strukturer i anleggsområdet.

Utbyggere påstår ofte at veiene vil gjøre områder tilgjengelige og vil fortsatt gi friluftslivskvaliteter. Lokalsamfunnet blir ledet til å tro at anleggsveiene kan sammenliknes med, for eksempel, hytteveier og sykkelveier. Disse veiene likner ikke på sykkelveier. Et vindkraftverk er og blir et industriområde og veiene kan heller sammenliknes med fylkesveier i størrelse.

Anleggsveiene blir store, irreversible inngrep. Bredden på hele terrenginngrepet kommer opp i over 30m, og i anleggsperioden kan skjæringene komme opp i flere titalls meters bredde, slik vi så på Høg-Jæren. Jo mer kupert terrenget er, jo større blir inngrepene og andelen rette veier blir mindre.

Lyd - alvorlig konsekvenser for friluftsliv, naboer og eiendommer
Støy i friluftsområder og hytteområder når langt utenfor vindkraftverket. Naboer til anlegg refererer ofte til støy som den største plagen. Støyproblemene er verst om natten, morgenen og kvelden når man skal slappe av. Aller verst er lavfrekvent støy som det ikke kreves vurdering av ennå i Norge og blir ikke inkludert i konsesjonssøknader.

I veilederen til retningslinjene fra KLD heter det at: ''*Kommunen bør unngå å lokalisere nye støykilder slik at verdifulle rekreasjonsområder og stille områder forsvinner eller reduseres i omfang. Fravær av støy er en forutsetning for at frilufts- og rekreasjonsområder og kulturmiljøer skal ha full verdi.*''
I det hele tatt er fravær av støy noe av det som er viktigst ved friluftslivsutøvelse og bekreftes stadig ved undersøkelser. Synovate's undersøkelse fra 2009 viser bla. at 9 av 10 nordmenn mener at det å

FNF er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjoner. *I Rogaland representerer organisasjonene ca.* ***50 000 medlemskap og nesten 500 årsverk frivillig arbeid.*** *19 er med: Stavanger Turistforening, Haugesund Turistforening, Norges Jeger og Fiskerforbund–Rogaland, Norges speiderforbund Vesterlen krets, Rogaland KFUK-KFUM speidere, Haugaland KFUK-KFUM speidere, Norsk Ornitologisk Forening avd. Rogaland, Norsk Botanisk Forening Rogalandsavd., Syklistenes Landsforening Sør-Rogaland, Rogaland Orienteringskrets, Stavanger Kajakklub, Haugesund Kajakklubb, Sørmarkas Venner, Stavanger Rugier Ro og Råseillag, Gandsfjord Seilforening og friluftsrådene; Ryfylke, Dalane, Jæren, og Vest. FNF Rogaland arbeider på fylkesnivå og har i tillegg to lokale fora, FNF Stavanger og FNF Haugalandet.*

komme ut i frisk natur, vekk fra støy og forurensning og det å oppleve naturens stillhet og ro er viktige grunner for å gå på tur. Stillhet og ro er nettopp de verdiene som vil forsvinne innenfor 45 dB (støygrensen for anlegget), og også i stor grad innenfor 40dB. Støygrensen for gul sone ved vindturbiner i Norge er satt ved 45 dB. Myndighetene aksepterer at ved denne grensen vil 10% av de som oppholder seg her oppleve sterke plager fra støy. Totalt 25% vil oppleve plager (Kilde: SINTEF og KLD/MD). Støygrensene for vindkraftområder representerer dessuten gjennomsnittsverdier. Utbyggere vektlegger at støyen ofte vil være lavere enn beregnet. Dette er sikkert riktig men vi vil understreke at støyen like ofte kan bli svært mye høyere enn beregnet.

Arealet innenfor 45 dB utgjør et langt større område enn prosjektområdene skissert i søknadene. Etter vår oppfatning er dette den reelle yttergrensen for anlegget. Anbefalt øverste støygrense i friluftsområder er 40 dB, dvs. at influensområdet strekker seg ytterligere. Støy fra vindkraftverk er svært forskjellig og kan forplante seg langt utover andre typer støy.

Forringelse av eiendomsverdier

Et tema som sjelden nevnes er hvordan støy vil påvirke eiendomsverdier. Visuell forsøpling og blink kan en snu seg vekk fra men lyden omslutter en og føles gjennom hele kroppen. Det er neppe noen som vil tørre å investere i eiendommer i nærheten av 45 dB grensen og erfaringer fra utlandet går langt i å bekrefte sterk reduksjon i eiendomsverdier. Her i Norge har naboer prøvd å gardere seg mot lyden ved å forsterke vegger og flytte soverom ned i kjellere.

Lysforurensing fra merking av turbinene påvirker store områder

Lysvirkningen fra merkelys med dagens standard for merking av vindturbiner vil i seg selv utgjøre et markant innslag på kveldshimmelen i området. Luftfartstilsynet har stilt seg sterkt kritisk til radarvarsling etter et flyuhell lenger nord i landet hvor det ikke virket. Luftfartstilsynet arbeider nå med nye regler for lysmerking hvor det legges opp til at det skal utplasseres blinkende lys med styrke på 100.000 candela på vindturbiner. Dette er meget sterkt lys. Vi er bekymret for at lysvirkninger fra vindkraftverket om kveld og natt kan få store ringvirkninger ikke bare for det omsøkte området men også over store friluftsområder omkring. (Kilde: Regler for ny lysmerking og problemstillinger ved radarvarslingssystemet OCAS er beskrevet i flere artikler i Teknisk Ukeblad).

En balansert utredning

Det er svært problematisk at utredningene bestilles direkte av utbygger. Kostnaden bør selvsagt dekkes av utbygger som nå. Men, vi mener at ved så store og kompliserte industrielle prosjekt bør kommunene ha mye mer kontroll over prosessen. Dette for å sikre at de allmenne interessene, inkl. natur- og friluftslivsinteressene, blir prioritert fremfor utbyggernes. I vindkraftsaker har FNF gang på gang vært vitne til at folk lar seg blinde av ensidig fremstilling av prosjektene. At utbyggere forteller sin rosenrøde versjon, kan vi forstå, men når dette ikke balanseres tilstrekkelig med de allmenne interessene og media ikke har kunnskap nok til å stille de kritiske spørsmålene, blir dette et demokratisk problem.

Opprydding og nedleggelse kan bli kommunens problem

Vi er opptatt av hvordan området vil bli den dagen vindkraftproduksjonen eventuelt blir lagt ned. Vi kjenner til at økonomien til mange vindkraftanlegg i Norge er dårlig, og at sjansene for at noen anlegg vil gå konkurs er til stede. Haugaland kraft og andre interkommunale selskap har også utrykt stor skepsis og er ikke lenger like ivrige etter å investere under slike usikre forhold.

Vi lurer også på om det er satt av tilstrekkelige midler til opprydning når anlegget må legges ned. Da den 9 år gamle testvindmøllen Dmo 1 måtte tas ned på Hunhammarfjellet høsten 2012 viste det seg at det ville koste 10 millioner å demontere møllen ved å bruke kraner. Møllen ble istedenfor sprengt ned og knust mot bakken. Rivingen foregikk kontrollert men turbinen begynte likevel å brenne. Vi kjenner ikke sluttregnskapet for fjerning av denne ene turbinen, ei heller miljøkonsekvensene.

Blir det anledning til å sprenge turbinene når de skal rives? – i forhold til mulig forurensing? Og hvem sitter igjen med regningen hvis energiprisene blir lavere enn forventet og vindkraftselskapet går konkurs? Med så mange vindkraftanlegg som har fått konsesjon de siste årene, er det en stor bekymring at det er lokalsamfunnene som blir sittende igjen med regningen.